

1. Disponibilitatea Bibliei în Arabia înainte de Islam

The Bible's Availability in Arabia Before Islam

Înainte de apariția Islamului în secolul al VII-lea, Biblia era într-adevăr cunoscută în Arabia, deși nu era răspândită pe scară largă. Copii ale Scripturilor existau în principal în limbile siriacă, greacă și ebraică, în funcție de comunitățile religioase din regiune. Peninsula, la acea vreme, nu constituia o unitate culturală sau lingvistică omogenă: aici trăiau comunități evreiești, diverse ramuri creștine și arabi păgâni.

Comunitățile evreiești din Yathrib (mai târziu Medina), Khaybar și Tayma aveau acces la Scripturile ebraice și la targumurile aramaice – traduceri ale Bibliei ebraice folosite pentru citirea în sinagogi. Comunitățile creștine, mai ales cele influențate de bisericile de limbă siriacă din Orient (nestorieni și iacobiți), foloseau traduceri siriace ale Bibliei, precum Peshitta.

Creștinii de limbă greacă, care locuiau în regiunile nord-vestice aflate sub stăpânirea bizantină (de exemplu, în zona Golfului Aqaba), foloseau Septuaginta sau manuscrise grecești ale Noului Testament.

Așadar, deși anumite părți ale Bibliei erau cunoscute în Peninsula Arabă, ele rămâneau în posesia minorităților religioase și existau doar în limbi străine.

2. A existat Biblia în limba arabă?

În vremea lui Muhammad (începutul secolului al VII-lea), Biblia nu fusese încă tradusă complet în limba arabă și nu exista într-o formă oficială.

Totuși, anumite fragmente și relatări orale ale Scripturii circulau printre creștinii arabi.

Există dovezi că:

Unii creștini arabofoni din nordul Peninsulei Arabice, precum și din regatele gassanide și lakhmide, aveau traduceri parțiale sau lecturi liturgice din Scriptură în limba arabă.

Scrierea arabă se afla atunci abia la începutul formării sale ca sistem literar unitar, iar textele religioase în arabă erau rare.

Primele traduceri complete cunoscute ale Bibliei în limba arabă au apărut abia după nașterea Islamului, în secolele VIII–IX. Acestea au fost realizate de savanți creștini care trăiau sub stăpânire musulmană, în parte ca răspuns la numeroasele referințe din Coran la Scripturile anterioare - Tora (Tawrat), Psalmii (Zabur) și Evanghelia (Injil).

3. Concluzie

Aspect	Situația în Arabia pre-islamică
Familiaritatea cu Biblia	Cunoscută printre evrei și creștini
Limbile disponibile	Ebraică, aramaică (siriacă), greacă
Traducere în arabă	Inexistentă (doar orală și fragmentară)

Pe scurt,

Biblia era cunoscută și prezentă în Peninsula Arabă înainte de apariția Islamului, dar nu exista în limba arabă. Majoritatea arabilor nu aveau acces direct la ea, ci doar prin relatările orale și învățăturile evreilor și creștinilor.

Prezentarea celor mai timpurii traduceri arabe ale Bibliei și autorilor lor, cu un scurt context istoric

1. Traduceri parțiale timpurii (secolele VI–VIII)

Înainte de Islam (secolul VI)

Nu există dovezi privind existența unei traduceri complete a Bibliei în arabă înainte de apariția Islamului.

Totuși, anumite părți, în special Psalmii, Evangheliile și fragmente destinate lecturilor liturgice - au fost, probabil, traduse sau parafrazate pentru uzul comunităților creștine arabe din nord (precum gassanizii și lakhmizii), care vorbeau arabă, dar se rugau în siriacă și greacă.

Unele inscripții și texte poetice din acea epocă conțin expresii biblice în arabă, ceea ce arată că cunoașterea Scripturii era transmisă în mare parte oral.

2. Primele traduceri complete cunoscute (secolele VIII–IX)

După apariția Islamului și transformarea limbii arabe în limbă a științei și administrației, savanți creștini și evrei au început să-și traducă scrierile sacre în arabă.

(a) Evangheliile

Cele mai vechi manuscrise arabe cunoscute ale Evangheliilor datează din secolul al VIII-lea (de exemplu, manuscrisul arab nr. 13 din Vatican).

Probabil au fost traduse din surse siriace (Peshitta) sau grecești, de către melkiți (greco-ortodocși) ori nestorieni (Biserica Răsăritului).

Scopul acestor traduceri nu era doar liturgic - pentru citirea Scripturii în comunitățile arabofone -, ci și apologetic: un răspuns la întrebările musulmanilor despre Injil (Evangheliile).

(b) Vechiul Testament / Biblia ebraică

Filosoful și rabinul evreu Saadia Gaon (882–942) a realizat una dintre primele traduceri complete ale Bibliei ebraice în arabă, cunoscută sub numele de *Tafsir*.

Versiunea sa, scrisă în iudeo-arabă (arabă cu litere ebraice), era destinată evreilor care trăiau sub dominație musulmană și nu mai stăpâneau bine limba ebraică.

Această traducere a avut o răspândire și o influență imensă în lumea iudaică.

(c) Traduceri creștine ale întregii Biblii

Hunayn ibn Ishaq (809–873), savant și medic nestorian din Bagdad, este considerat unul dintre primii traducători ai unor părți ale Bibliei în arabă, în special ale Evangheliilor.

El a fost asociat cu faimosul *Casa Înțelepciunii* (Bayt al-Hikma) din Bagdad, iar traduceri sale au contribuit la păstrarea textelor biblice pentru creștinii arabofoni.

Alți traducători creștini din secolele IX–X, precum episcopul Abdallah ibn al-Fadl al-Antaki (din Antiohia), au continuat această lucrare, realizând traduceri literare atente după Septuaginta greacă.

3. Limba și scopurile traducerilor

Odată ce araba a devenit limba comună a evreilor și creștinilor sub stăpânirea islamică, traducările urmăreau să facă Scriptura accesibilă propriilor comunități. Traducătorii adăugau adesea comentarii (*tafsir*, *sharh*), semn al implicării lor profunde în dezbaterile teologice ale vremii – atât islamice, cât și creștine. Tradiția biblică arabă era foarte diversă: unele traduceri se bazau pe surse grecești, altele pe texte siriace, copte sau latine.

4. Cele mai vechi manuscrise păstrate

Perioada	Lucrarea	Traducător / Origine	Observații
Secolul VIII	Evangelii arabe (manuscrisul Vatican nr. 13)	Melkiți (greco-ortodocși)	Una dintre cele mai vechi copii cunoscute ale Evangheliilor în arabă
Secolul IX	Părți din Vechiul Testament	Hunayn ibn Ishaq	Traduse din surse siriace și grecești
Circa 900 e.n.	Traducerea completă a Bibliei ebraice (<i>Tafsir</i>)	Saadia Gaon	În iudeo-arabă; prima traducere completă a Bibliei în arabă
Secolul XI	Biblia creștină completă	Abdallah ibn al-Fadl al-Antaki	Traducere din Septuaginta; larg folosită în Biserica Răsăriteană

5. Concluzie

Întrebare	Răspuns
A existat Biblia în arabă înainte de Islam?	Doar fragmente și relatări orale, nu o traducere completă
Când au apărut traduceri complete?	Între secolele VIII și X e.n.
Cine le-a realizat?	În principal savanți creștini și evrei: Hunayn ibn Ishaq, Saadia Gaon și Abdallah ibn al-Fadl
De ce?	Pentru a face Scriptura inteligibilă credincioșilor arabofoni și pentru a participa la disputele teologice din lumea islamică

1. Contextul cultural și religios al Arabiei înainte de Islam

a. Contactele cu comunitățile iudaice și creștine

Până în secolele VI–VII, Arabia nu mai era o regiune izolată din punct de vedere religios. În Yemen și Najran existau comunități creștine prospere, influențate de Biserica etiopiană (axumită) și de cea siriacă.

La Yathrib (mai târziu Medina), în Khaybar și Tayma trăiau din vechime triburi evreiești care aduseseră cu ele cunoașterea Torei și a tradițiilor orale.

În nord, triburile arabe aflate sub influență bizantină (gassanizii) mărturiseau creștinismul monofizit, în timp ce sub influența persană (lakhmizii) se răspândise nestorianismul.

Astfel, arabii erau înconjurați de “oamenii Cărții” - comunități care aveau propriile lor Scripturi. Ei auziseră povești despre creația lumii, despre Avraam, Moise, David și Isus, dar în cea mai mare parte le cunoșteau prin relatări orale, nu din texte scrise.

b. Conștiința existenței Scripturii și dorința de revelație

Poezia și tradiția orală pre-islamică reflectă credința într-un Dumnezeu unic și dorința unei călăuziri divine.

Existau chiar oameni numiți *hanifi* – monoteiști care respingeau idolatria, dar nu aparțineau nici iudaismului, nici creștinismului.

Acești arabi, dezamăgiți de păgânism, priveau probabil cu admirație către evrei și creștini, care aveau “cărți” și “profeți”.

Un astfel de cadru cultural lasă impresia că mulți arabi simțeau nevoia unei proprii revelații divine – o Carte în limba lor, care să le confirme identitatea în fața lui Dumnezeu.

2. Recunoașterea de către Coran a legăturii sale cu Biblia

Când Muhammad a început să predice la Mecca (în jurul anului 610), Coranul a intrat deschis în dialog cu Scripturile iudaice și creștine, declarând că restabilește revelația pierdută sau denaturată de acestea.

De exemplu:

“Aceasta este o confirmare a ceea ce a fost înainte” (Coran 10:37; 46:12).

“L-am trimis ca un Coran în limba arabă, ca să înțelegeți” (12:2).

Coranul menționează revelațiile anterioare – Tawrat (Tora), Zabur (Psalmii) și Injil (Evanghelia) - dar afirmă că forma sa arabă este explicația definitivă a acelor adevăruri.

În acest sens, Coranul se prezintă în mod conștient ca “Scriptura arabă”, asemănătoare prin semnificație și autoritate cu cele iudaice și creștine, dar adresată arabilor..

Așadar, deși arabii nu au avut un “Vechi” sau “Noul Testament” propriu, Coranul a devenit tocmai acest răspuns - o revelație în limba arabă, destinată unui popor care prețuia ideea unei Cărți Sfinte, dar nu o avusese niciodată.

3. Era Coranul “versiunea arabă” a Bibliei?

Aceasta este o întrebare delicată, dar importantă din punct de vedere istoric.

Pe de o parte – nu, deoarece Coranul nu este o traducere sau o imitație a Bibliei: are propria structură, teologie și formă literară.

Pe de altă parte – da, în sensul că reprezintă un fenomen paralel: o Scriptură apărută în dialog cu tradiția biblică și conștient continuând-o.

a. Structura narativă comună

Coranul se bazează pe tradițiile biblice și post-biblice:

poveștile despre Adam, Noe, Avraam, Moise și Isus;

conceptele de profeție, revelație, păcat și judecată.

Totuși, Coranul reinterpretează aceste istorisiri în contextul cultural arab, subliniind continuitatea mesajului lui Dumnezeu, acum transmis “într-o limbă arabă clară” (26:195).

b. Conținutul teologic specific

Coranul respinge învățătura despre Treime, Întrupare și Răstignire – elementele centrale ale mesajului Noului Testament –, dar îl recunoaște pe Isus drept profet și Mesia.

Afirmă că Avraam a fost *hanif* – nici evreu, nici creștin, ci un monoteist curat –, așezând astfel identitatea arabă în rădăcinile pre-iudaice și pre-creștine ale revelației.

Astfel ia naștere o nouă istorie sacră, o versiune arabă a tradiției avraamice, care în același timp continuă și corectează concepțiile religioase anterioare.

Prin urmare, Coranul nu este o “copie”, ci o reinterpretare proprie a viziunii biblice asupra lumii, adaptată culturii și limbii arabe - în esență, Scriptura proprie a arabilor.

4. Opiniile cercetătorilor

Cercetători moderni precum W. Montgomery Watt, Angelika Neuwirth, Sidney Griffith și alții subliniază că:

Coranul a apărut într-un mediu profund impregnat de idei biblice – arabii cunoșteau “poveștile profeților” pe cale orală, chiar dacă nu puteau citi Biblia.

Mesajul coranic are un caracter dialogic - presupune familiaritatea cu narațiunea biblică, dar o transformă, formulând o variantă arabă a monoteismului.

Coranul arab a oferit arabilor ceea ce le lipsea: propria lor Carte Sfântă, care i-a consacrat ca popor al revelației, asemenea evreilor și creștinilor.

5. Concluzie

Temă	Concluzie
Dorința de revelație	Arabii pre-islamici, înconjurați de „oamenii Cărții”, tânjeau după propria lor Carte divină.
Influența biblică	Poveștile și ideile biblice se răspândeau oral și alimentau așteptarea unei revelații.
Apariția Coranului	Coranul a devenit pentru arabi textul lor sacru, echivalentul propriei „Biblie”.
Continuitate și diferență	El s-a sprijinit pe narațiunile biblice, dar le-a reinterpretat, exprimând identitatea, teologia și viziunea morală arabă.

Pe scurt:

Arabi din sudul pre-islamic nu au creat propria versiune a Bibliei, dar au trăit într-un mediu cultural care îi pregătise pentru aceasta.

Când a apărut Coranul, el a împlinit această nevoie spirituală și culturală - devenind Scriptura arabă, conștient continuatoare a tradiției biblice, dar formulând din nou revelația pentru lumea arabă.

1. Ce spune Coranul însuși despre Scripturile anterioare

Coranul afirmă în mod constant că mesajul său nu este nou, ci face parte din aceeași revelație divină transmisă anterior:

“El ți-a trimis Cartea cu adevărul, confirmând ceea ce a fost înaintea ei, și a dat Tora și Evanghelia” (Koran 3:3).

“Spune: noi credem în ceea ce ne-a fost trimis nouă și în ceea ce a fost trimis lui Avraam, Ismail, Isaac, Iacov și triburilor, și în ceea ce a fost dat lui Moise și lui Isus” (Koran 2:136).

Totuși, Coranul afirmă și că Scripturile anterioare au fost de-a lungul timpului greșit înțelese sau distorsionate și că el restabilește sensul lor original în limba arabă pură.

Această dublă afirmație - de confirmare și corectare - a devenit cheia prin care primii comentatori au înțeles legătura dintre Cărți.

2. Exegeții musulmani timpurii despre “oamenii Cărții”

a. Ibn Abbas (687) - “Tălmăcitorul Coranului”

Considerat unul dintre primii exegeți, el învăța că:

Tora și Evanghelia au fost trimise inițial de Dumnezeu;

Evreii și creștinii le-au denaturat (*tahrif*), nu neapărat schimbând textul, ci sensul;

Coranul a fost trimis ca să „confirme” adevărul și să „demascheze” falsul.

Pentru Ibn Abbas, Coranul era deopotrivă oglindă și măsură: el confirma revelația autentică și judeca abaterile.

b. At-Tabari (†923) – mare istoric și comentator

În monumentalul său *Tafsir*, At-Tabari a dezvoltat această idee:

“Confirmarea” cărților anterioare înseamnă acordul asupra învățăturii centrale – credința într-un Dumnezeu unic, în profeții Săi și în Ziua Judecării.

“Paza” (*muhayminan ‘alayhi*, Coran 5:48) înseamnă că Coranul păstrează și apără adevărul conținut în revelațiile precedente, corectând greșelile.

At-Tabari cita adesea relatări asemănătoare celor biblice (*israiliyyat*) – tradiții orale iudaice și creștine –, dar avertiza că musulmanii trebuie să accepte doar ceea ce se armonizează cu Coranul.

c. Al-Qurtubi (1273) – teolog andaluz

El afirma că:

Coranul nu este o copie a Scripturilor anterioare, ci expresia lor definitivă în limba arabă;

Tahrif-ul evreilor și creștinilor a fost atât textual (schimbarea cuvintelor), cât și de sens

(interpretare greșită);

De aceea Dumnezeu l-a trimis pe Muhammad cu o revelație arabă, pentru a înlătura confuzia și a restabili adevărul.

Al-Qurtubi lega aceasta direct de mila lui Dumnezeu față de arabi: revelația a venit “în limba lor”, ca și ei să devină poporul Cărții.

3. Doctrina despre *tahrif* (denaturarea Scripturii)

Aceasta a devenit noțiunea principală prin care savanții musulmani explicau de ce Coranul, respectând Biblia, totuși o contestă.

Ei distingeau câteva tipuri de *tahrif*:

Tip	Sens	Exemplu
<i>Tahrif al-ma‘na</i>	Denaturarea sensului, interpretarea greșită	Evreii și creștinii explicau profețiile astfel încât să nu se refere la Muhammad.
<i>Tahrif al-lafz</i>	Denaturarea cuvintelor, modificarea textului	Schimbarea sau omisiunea pasajelor care vorbeau despre Muhammad sau monoteism.
<i>Kitman</i>	Ascunderea adevărului	Tăinuirea unei părți a revelației (Coran 2:42).

Cu alte cuvinte, Coranul nu era văzut ca o Scriptură rivală, ci ca un criteriu (*furqan*), care arată unde comunitățile anterioare s-au abătut de la adevăr.

4. Coranul ca continuare și împlinire a revelației

Exegeții timpurii comparau adesea lanțul revelațiilor:

Dumnezeu i-a dat Tora lui Moisei,

Psalmii lui David,

Evangelia lui Isus

și, în cele din urmă, Coranul lui Muhammad, „pecetea profeților” (*khatam al-anbiya*).

Astfel, Islamul a fost privit ca moștenitorul și desăvârșirea credinței biblice, iar Coranul arab ca forma ei finală.

De exemplu:

“Am trimis Tora, în ea era călăuzire și lumină... Apoi l-am trimis după ei pe Isus... Și ți-am trimis ție Cartea cu adevărul, confirmând ceea ce a fost înaintea ei și păzind-o

În interpretările timpurii, cuvântul *muhammad* („păzitor”) era înțeles ca „martor”, „veghețor” și „corector”.

Astfel, Coranul este văzut ca reinterpretația arabă a unui unic mesaj divin etern.

5. Interpretarea teologică și culturală

Din punct de vedere istoric și cultural, primii musulmani înțelegeau că intră acum în lumea spirituală a revelației, familiară deja evreilor și creștinilor.

Autorii tafsirurilor vedeau în aceasta un semn al înălțării arabilor de către Dumnezeu: înainte de Islam ei nu avuseseră nici Scriptură, nici profet, nici legământ.

Odată cu Coranul au devenit poporul Cărții, egal – iar după credința lor, chiar superior – comunităților anterioare.

De aceea Coranul spune în repetate rânduri:

“Aceasta este Cartea pe care Ți-am trimis-o în limba arabă, ca să-i previi pe Mama cetăților (Mecca) și pe cei din jurul ei” (Coran 42:7).

Pentru primii comentatori (*mufasssiri*) aceasta însemna că Dumnezeu s-a adresat arabilor în propria lor limbă, dăruindu-le ceea ce odinioară oferise evreilor și grecilor: revelație, Scriptură și legământ.

6. Tabelul concluziv

Noțiune	Interpretare timpurie musulmană
Legătura cu Tora și Evangelia	Coranul confirmă adevărul lor original și corectează denaturările.
Motivul revelației în arabă	Pentru a face mesajul lui Dumnezeu accesibil arabilor care depindeau de Scripturile altora.
Natura denaturării (<i>tahrif</i>)	Atât textuală, cât și de sens; Coranul restabilește claritatea.
Rolul Coranului	Ultima și universală revelație, superioară celor precedente.
Semnificația culturală	Arabii devin poporul Cărții, cu propria revelație.

7. Concluzie

Exegeții islamici timpurii vedeau în Coran:

continuarea tradiției profetice a Bibliei,

corectarea și împlinirea ei,

transformarea arabilor dintr-un popor fără Scriptură într-unul care primește direct mesajul divin.

Astfel, în viziunea lor, Coranul nu era o versiune arabă umană a Bibliei, ci ultimul act divin al revelației pentru arabi, care le dăruise ceea ce evreii și grecii avuseseră deja: Cartea, Profetul și limba sfântă.

1. Întoarcerea filosofică și mistică (secolele IX–XII)

De la polemică la unitate

Teologii timpurii, precum At-Tabari și Al-Qurtubi, subliniau diferența: Coranul corectează greșelile evreilor și creștinilor.

Dar în epoca clasică și mistică gânditorii musulmani au început să vorbească despre unitate: toată revelația provine dintr-o singură sursă divină.

Această schimbare reflecta dezvoltarea filosofiei islamice (*falsafa*) și a sufismului, care căutau să împacă rațiunea, revelația și adevărul spiritual universal.

2. Al-Ghazali (1058–1111): sensul interior al revelației

a. Coranul ca reflecție a Cuvântului veșnic

În tratatul *Jawahir al-Qur'an* ("Bijuteriile Coranului"), Al-Ghazali învâța că în Coran există un sens exterior (*zahir*) și unul interior (*batin*).

Cuvintele exterioare, în limba arabă, sunt accesibile tuturor.

Realitatea interioară (*haqiqa*) este dincolo de timp; ea este aceeași adevărată lumină care s-a arătat tuturor profeților. El scria:

"Tora, Evanghelia și Coranul sunt trei lămpi aprinse dintr-o singură lumină."

Forma arabă a Coranului era nouă, dar esența lui veșnică - aceeași înțelepciune divină care l-a luminat pe Moise și pe Isus, acum dăruită arabilor.

b. Desăvârșire, nu abolire

Al-Ghazali respingea ideea că Coranul ar fi anulat revelațiile anterioare. Dimpotrivă, el le împlinea și le explica, asemenea unei peceti care închide o scrisoare, dându-i autoritate fără a-i șterge conținutul.

Pentru el toți profeții erau raze ale aceleiași lumini profetice, iar Muhammad – soarele deplin al acestei străluciri.

3. Ibn Arabi (1165–1240): Coranul ca Logos veșnic

a. "Realitatea lui Muhammad" (*al-Haqiqa al-Muhammadiyya*)

În cosmologia mistică a lui Ibn Arabi, Coranul nu este doar o carte, ci autoexprimarea eternă a lui Dumnezeu prin „realitatea lui Muhammad” - lumina primordială (*nur muhammadi*), din care izvorăsc întreaga creație și toate revelațiile.

El scria:

"Toate Cărțile trimise profeților sunt în esență o singură Carte a lui Dumnezeu, deși literele ei se schimbă după limba celor cărora le este dată."

Astfel,

Tora este Cuvântul în forma ebraică,

Evanghelia - în siriană și greacă,

Coranul – în arabă,

dar toate sunt manifestări ale aceluiasi Cuvânt divin (*kalam Allah*).

b. Coranul ca "Mama Cărții" (*Umm al-Kitab*)

Pentru Ibn Arabi, arhetipul oricărei revelații - Mama Cărții (cf. Coran 43:4) - există din veșnicie alături de Dumnezeu.

Fiecare scriere profetică a fost doar o reflectare parțială a acestui arhetip, arătată în limba și cultura fiecărui popor.

Coranul lui Muhammad este cea mai deplină reflectare, deoarece în el se reunesc toate adevărurile revelațiilor anterioare.

El scria:

"Coranul cuprinde tot ceea ce fusese împrăștiat în Cărțile de dinainte."

Astfel, pentru Ibn Arabi, Coranul nu este doar Scriptura arabilor, dar răspunsul final al universului la Cuvântul veșnic al lui Dumnezeu, care a adunat în sine toate Torele și Evangheliile lumii.

4. Rumi (1207–1273): Duhul revelației

Misticul persan Rumi a exprimat aceeași idee poetic în *Masnavi*:

“Lumina Coranului și lumina Evangheliei sunt una,
Doar lămpile diferă.”

Pentru Rumi, fiecare revelație este ca un vas umplut dintr-un singur izvor; Coranul este însă cupa plină, revărsată de aceeași lumină pe care profeții de dinainte au gustat-o doar în parte. Îi plăcea imaginea evanghelică a “Cuvântului făcut trup” și o reinterpreta ca “Cuvântul devenit arab”, adică adevărul lui Dumnezeu devenit auzibil și inteligibil pentru poporul arab prin Muhammad.

5. Reflecții filosofice ulterioare

a. Suhrawardi și lumina cunoașterii

Filosoful Suhrawardi (1191) și școala sa vedeau revelația ca pe un flux continuu al luminii divine.

Ei învățau că atât Coranul, cât și Biblia sunt raze ale aceleiași Lumini veșnice (*Nur al-Anwar*), adaptate privirii spirituale a fiecărui popor.

b. Sinteza în tradiția sufită

Sufii târzii, precum Abd al-Karim al-Jili (secolul XIV), citează Evanghelia și Psalmii pentru a arăta că sensurile lor lăuntrice coincid cu adevărurile Coranului.

Ei se considerau moștenitori ai tuturor profeților, nu doar ai lui Muhammad.

6. Sintează: Coranul ca Cuvânt universal

Temă	Înțelegerea sufită și filosofică
Unitatea revelației	Toate Scripturile sunt forme ale aceluiași Cuvânt veșnic al lui Dumnezeu.
Limba revelației	Fiecare limbă (ebraică, greacă, arabă) exprimă aceeași adevărată lumină pentru propriul popor.
Rolul lui Muhammad	“Pecetea profeților” și întruparea Cuvântului universal.
Scopul Coranului	Cea mai deplină, limpede și finală descoperire a vorbirii veșnice a lui Dumnezeu.
Legătura cu Biblia	Nici negare, nici simplă repetare, ci împlinire și desăvârșire.

7. Concluzie

Până în epoca lui Al-Ghazali și Ibn Arabi, Coranul nu mai era privit doar ca o corectare arabă a Bibliei, ci ca revelația universală care stă dincolo de însăși Biblia, ca ultima înflorire a aceluiași mesaj divin arătat în multe limbi și culturi.

Pentru teologi, Coranul *confirmă și curăța* cărțile anterioare.

Pentru filosofi, le *împlinea și le dezvăluia* sensul.

Pentru mistici, le *cuprindea și le depășea*, devenind Cuvântul veșnic îmbrăcat în limba arabă.

Astfel, Coranul a ajuns să fie înțeles ca vârful liniei avraamice a revelațiilor, momentul în care Cuvântul lui Dumnezeu devine pe deplin accesibil inimii omenești, nu doar unui singur popor sau unei singure limbi.

1. Contextul istoric: evreii și creștinii în epoca islamului timpuriu

Când islamul a apărut în secolul al VII-lea, comunitățile evreiești și creștine erau deja adânc înrădăcinate în întregul Orient Apropiat.

Evreii trăiau în Yemen, Hijaz, Babilon (Irak) și Siria.

Creștinii – greci, sirieni, copti și armeni – erau răspândiți în toată Siria, Egiptul și Mesopotamia.

Expansiunea islamului a adus rapid acești “oameni ai Cărții” sub stăpânire musulmană.

Coranul îi recunoștea ca destinatari ai revelației (*ahl al-kitab*), dar susținea că Scripturile lor sunt incomplete sau denaturate, iar mesajul lui Muhammad restabilește adevărata credință a lui Avraam.

Această afirmație i-a determinat pe învățații evrei și creștini să-și revizuiască teologia și să-și apere Scripturile într-o lume islamică unde limba arabă devenise limba dezbaterilor religioase.

2. Răspunsurile creștine timpurii (secolele VII–IX)

a. Ioan Damaschin (cca 675–749) - primul critic creștin al islamului

Ioan Damaschin, teolog grec care a trăit sub dominația musulmană timpurie în Siria, a scris una dintre primele reflecții creștine sistematice despre islam în lucrarea *Izvorul cunoașterii* (în cartea “Despre erezii”).

El numea islamul “erezia ismailiților”.

În opinia lui, Coranul era:

Un împrumut din iudaism și creștinism, care amestecase elementele lor, dar le denaturase;

Un text născut dintr-o cunoaștere superficială a povestirilor biblice.

Îl acuza pe Muhammad că a auzit tradițiile evreiești și creștine din a doua mână și, rearanjându-le în arabă, și-a atribuit autoritate profetică.

Pentru Ioan, Coranul nu era o revelație, ci o imitație arabă a Scripturii, expresia dorinței de a avea o carte asemănătoare cu cea a evreilor și creștinilor – tocmai fenomenul despre care am vorbit anterior.

“El [Muhammad], auzind din Vechiul și Noul Testament... și-a creat propria erezie.”

Astfel Ioan a stabilit tonul polemicii ulterioare: islamul era privit ca o credință derivată, care repetă, dar deformează adevărul biblic.

b. Apologetii creștini arabofoni (secolele VIII–IX)

Când araba a devenit limba savanților și teologilor, gânditorii creștini au început să scrie în arabă, intrând în dialog direct cu Coranul.

Figuri importante au fost:

Ammar al-Basri (nestorian, sec. IX),

Abu Qurra (episcop melkite, sec. IX),

Theodor Abu Qurra și mai târziu ‘Abd al-Masih al-Kindi.

Abordarea lor era dublă:

Polemică respectuoasă, afirmând că musulmanii se închină aceluiași Dumnezeu care a vorbit

Apărarea propriei credințe, susținând că *Injilul* (Evanghelia) nu a fost denaturat, ci s-a împlinit în Hristos, iar Coranul i-a interpretat greșit sensul.

Ei vedeau în recunoașterea coranică a Scripturilor anterioare o confirmare involuntară a originii lor divine.

Astfel, Abd al-Masih al-Kindi scria în faimoasa *Epistolă către al-Hashimi*:

“Dacă recunoașteți că Tora și Evanghelia vin de la Dumnezeu, de ce respingeți pe Hristos, care le-a împlinit?”

Această idee a devenit argumentul central al creștinilor:

Coranul afirmă autenticitatea Scripturilor noastre, deci confirmă fără voie și credința noastră.

c. Dialog, nu doar polemică

Este remarcabil că unii creștini căutau mai mult dialogul filosofic decât confruntarea.

Ei împărtășeau cu gânditorii musulmani (de pildă, mutaziliții) interesul pentru logica și metafizica greacă.

Aceasta crea un teren intelectual comun, chiar dacă părțile apărau revelații diferite.

Până în secolul al X-lea, teologi precum Yahya ibn ‘Adi (filosof iacobit la Bagdad) discutau despre Treime, Întrupare și revelația Coranului în termeni raționali, arabi, clari și respectați de musulmani.

3. Răspunsurile evreiești la islam

a. Saadia Gaon (882–942) - echivalentul evreiesc al lui al-Ghazali

Saadia Gaon a trăit la Bagdad în timpul abbasizilor, a scris în arabă și a realizat prima traducere completă în arabă a Bibliei ebraice (*Tafsir*).

Admira frumusețea limbii Coranului, dar afirma că Tora este veșnică și că Dumnezeu nu trimite niciodată o lege nouă care să o înlocuiască pe cea veche.

El respingea doctrina musulmană a *nash*-ului (abrogarea revelațiilor), spunând:

“Dumnezeu nu-și schimbă părerea și nu se contrazice pe Sine.”.

Pentru Saadia, Coranul era o lucrare omenească, deși conținea “înțelepciune morală și frică de Dumnezeu”.

El urmărea o conviețuire pașnică, apărând în același timp nemodificabilitatea Torei.

b. Filosofii evrei de mai târziu: Maimonide (1138–1204)

Maimonide, care scria în arabă în Spania și Egiptul musulman, admira monoteismul și rigoarea morală a islamului.

Îl considera o credință monoteistă menită să pregătească popoarele pentru recunoașterea universală a lui Dumnezeu, dar nu o nouă revelație.

În *Călăuza celor rătăciți* el afirma că islamul și creștinismul au răspândit cunoașterea despre un singur Dumnezeu,

dar numai Tora rămâne legea divină autentică.

Astfel, Maimonide vedea în Coran un instrument al Providenței, nu o revelație, ci un mijloc în planul lui Dumnezeu.

4. Controverse medievale: Scriptură și limbaj

a. Revelația arabă ca provocare

Gânditorii musulmani susțineau că elocvența și inimitabilitatea (*ijaz*) Coranului dovedesc originea sa divină.

Polemiciștii creștini și evrei replicau că frumusețea limbii nu dovedește adevărul.

Adevărul, spuneau ei, se află în învățătură, nu în retorică.

b. Dispute despre universalitate

Musulmanii afirmau că prin Coran revelația devine universală și definitivă.

Creștinii raspundeau: Evanghelia este deja încheiată “Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea...”.

Evreii susțineau că legământul lui Dumnezeu cu Israel este veșnic și neschimbat.

Astfel, fiecare tradiție pretindea că Scriptura ei conține revelația finală, iar cele ulterioare nu pot fi decât parțiale sau greșite.

5. Paradoxul influenței

În ciuda disputelor, cele trei tradiții s-au influențat profund.

Teologii evrei și creștini au preluat terminologia filosofică arabă pentru a-și explica doctrina. Gânditorii musulmani, la rândul lor, au fost marcați de temele biblice și de traduceri filosofice grecești și siriace creștine.

În orașe precum Bagdad, Cordoba și Cairo, evrei, creștini și musulmani trăiau în același univers intelectual - scriau, dezbateau și învățau în arabă.

Apariția Coranului ca “Carte a revelației” arabe a transformat întreaga lume religioasă. Ea i-a adus pe moștenitorii Bibliei într-un nou spațiu comun de reflecție, unde revelația, rațiunea și limbajul s-au împletit într-un singur orizont.

6. Tabletul concluziv

Tradiție	Răspuns principal la pretenția Coranului
Ioan Damaschin (creștin grec)	Islamul este o imitație a Bibliei; Muhammad l-a alcătuit din povestirile evreiești și creștine.
Creștinii arabofoni	Coranul confirmă adevărul Bibliei, dar îl interpretează greșit; Hristos încheie întreaga revelație.
Învățații evrei (Saadia, Maimonide)	Tora este veșnică; Coranul nu este o nouă revelație, ci o manifestare a planului divin.
Răspuns filosofic	Adevărul nu se poate contrazice; toți profeții indică spre același Dumnezeu, dar numai Scriptura noastră păstrează mesajul nealterat.

7. Concluzie

Între secolele VII și XIII, musulmanii, creștinii și evreii au purtat un dialog teologic profund. Musulmanii vedeau în Coran împlinirea arabă a întregii revelații.

Creștinii și evreii îl considerau o reinterpretare sau o revendicare a Scripturilor lor.

Totuși, toate părțile erau de acord că Dumnezeu vorbește prin istorie și limbă, iar revelația se desfășoară prin mesaje succesive.

Paradoxal, pretenția Coranului de a restabili adevărul biblic i-a împins pe evrei și creștini să-și exprime din nou teologia în arabă -fapt care a dat naștere unor secole de dezvoltare comună strălucită în domeniile teologiei, filozofiei și misticii.

1. De la polemică la dialog: contextul modern

În secolele XIX–XX, cercetătorii occidentali ai islamului au început să studieze Coranul din perspectivă istorico-lingvistică și au ajuns la concluzii precum:

are o înrudire profundă, narativă și teologică, cu Biblia;

a apărut într-o lume saturată de idei biblice, tradiții orale și așteptări escatologice.

În același timp, gânditorii musulmani moderni au început să înțeleagă revelația nu ca o dictare unică, ci ca un proces viu, ca vorbirea lui Dumnezeu adresată omenirii prin istorie și în limbi diferite.

Această apropiere a născut o nouă perspectivă:

Coranul nu este o carte străină Bibliei, ci continuarea ei în arabă, vocea Scripturii auzită în mijlocul arabilor.

2. Kenneth Cragg (1913–2012): Coranul ca “vocea Scripturii în arabă”

Teologul și episcopul anglican Kenneth Cragg, care și-a dedicat viața înțelegerii reciproce dintre creștini și musulmani, a exprimat cel mai profund această idee.

a. Coranul ca “eveniment al lui Dumnezeu în limba arabă”

Cragg descria Coranul drept continuarea dramei biblice într-o nouă formă lingvistică și culturală:

“Coranul este Scriptura care se petrece din nou: Dumnezeu vorbește din nou, dar acum în arabă.”

(*Chemarea Minaretului*, 1956)

El vedea în Coran parte a pedagogiei lui Dumnezeu – felul în care adevărul veșnic este mereu regândit pentru a fi auzit de fiecare popor.

Potrivit lui Cragg:

Coranul reia temele biblice ale creației, căderii, profeției și judecății;

afirmă monoteismul într-un mediu păgân;

oferă arabilor locul lor în istoria revelației.

b. Continuitate și neîncheiere

Una dintre formulele sale cele mai sugestive: islamul este “o continuare fără încheiere”.

Adică:

Coranul continuă linia biblică, afirmând un singur Dumnezeu, o ordine morală unică și tradiția profetică, dar nu atinge culmea biblică - întruparea și răscumpărarea universală în Hristos. Islamul, în viziunea lui Cragg, repetă cursul revelației, însă nu îl finalizează.

Cu toate acestea, el admira devoțiunea islamului față de Scriptură, rugăciune și datorie morală, considerându-l parte a “familiei Cărții”.

3. Fazlur Rahman (1919–1988): revelația ca proces istoric și moral

Reformatorul pakistanez Fazlur Rahman a propus una dintre cele mai influente reinterpretări islamice moderne ale naturii revelației.

a. Coranul ca întâlnire între divin și omenesc

În lucrările *Islam și modernitate* și *Teme majore ale Coranului*, Rahman afirma că revelația nu este o dictare mecanică, ci o interacțiune vie între voia divină și conștiința morală a profetului.

“Revelația este Cuvântul divin care pătrunde în conștiința moral-intelectuală a profetului.””

De aici concluzionează:

Coranul reflectă atât mesajul veșnic al lui Dumnezeu, cât și contextul istoric al Arabiei secolului al VII-lea;

revelațiile anterioare (Tora, Evanghelia) au fost la rândul lor răspunsuri ale lui Dumnezeu la nevoile epocilor lor;

prin urmare, revelația este un proces progresiv și cumulativ: fiecare Scriptură o dezvoltă pe cea precedentă, descoperind adevărul veșnic în împrejurări noi.

b. Coranul ca universalizare a revelației

Rahman vedea în Coran nu o carte tribală a arabilor, ci universalizarea monoteismului, arătat anterior evreilor și creștinilor.

El îndemna musulmanii să recupereze spiritul moral și istoric autentic al Scripturii - să înțeleagă Coranul prin principiile lui, nu prin formele învechite.

4. Mahmoud Ayoub (1935–2021): Coranul ca “Biblia islamului”

Teologul musulman libanez Mahmoud Ayoub a dezvoltat mai departe această direcție, urmărind apropierea dintre religii.

a. “Coranul în tradiția biblică”

În cartea sa fundamentală *Coranul și comentatorii lui*, Ayoub scria:

“Coranul este Biblia comunității musulmane, continuarea aceleiași revelații care a fost dăruită El sublinia că islamul nu se înțelege pe sine ca înlocuire a Bibliei, ci ca restaurare a adevărului ei central – unitatea lui Dumnezeu și chemarea la dreptate.

b. Împlinire prin fidelitate

Ayoub afirma că musulmanul trebuie să citească Coranul alături de Biblie, pentru a-i vedea locul în istoria comună a revelației.

Pentru el, Coranul readuce omenirii monoteismul profetic al lui Avraam, Moise și Isus, afirmând fidelitatea neschimbată a lui Dumnezeu față de toate popoarele.

“Islamul nu este negare, ci confirmarea dialogului divin început cu Israel și continuat prin Hristos.”

Coranul, în viziunea lui Ayoub, este deopotrivă aducere-aminte și continuare: chemarea lui Dumnezeu de a nu uita lumina anterioarei revelații.

5. W. Montgomery Watt și Angelika Neuwirth: punți istorice

a. William Montgomery Watt (1909–2006)

Distins cercetător creștin al islamului, Watt îl vedea pe Muhammad ca profet-reformator în cadrul tradiției biblice.

În *Muhammad: Profet și politician* scria:

“Islamul este răspunsul lumii arabe la provocarea monoteismului deja proclamat în Biblie.”

Așadar, islamul i se înfățișa ca o traducere culturală a credinței biblice - Cuvântul lui Dumnezeu înrădăcinat în pământul arab.

b. Angelika Neuwirth (cercetătoare germană contemporană)

Lucrările ei novatoare prezintă Coranul ca text târziu-antic ce dialoghează cu Scripturile iudaice și creștine.

Ea scrie:

“Coranul trebuie citit ca parte a moștenirii scrise a Antichității târzii – nu ca rival, ci ca vocea ei arabă..”

Pentru Neuwirth, Coranul este un dialog textual: citează, reinterpretează și transformă imaginile biblice, creând o nouă identitate sacră a arabilor.

6. Perspective evreiești moderne

Unii gânditori evrei, precum Avraham Geiger (secolul XIX) și Irving Zeitlin (secolul XX), au recunoscut rolul islamului în universalizarea monoteismului.

Ei l-au văzut pe Muhammad drept restaurator al monoteismului etic al lui Israel pentru un popor nou.

Geiger a numit sugestiv islamul “iudaismul pentru arabi”, nu ca imitație, ci ca adaptare, renaștere a *credinței avraamice* într-o altă limbă.

7. Sinteză: înțelegerea contemporană

Temă	Interpretare contemporană
Revelația	Proces istoric continuu al comunicării divine cu omenirea.
Coranul și Biblia	Două expresii ale aceluiași Cuvânt divin în limbi și culturi diferite.
Rolul lui Muhammad	Profetul care a exprimat din nou credința biblică pentru lumea arabă.
Menirea islamului	Reînnoirea monoteismului, a dreptății și a ascultării de Dumnezeu într-un mediu păgân.

Temă	Interpretare contemporană
Continuitate	Islamul continuă linia lui Avraam, fără a ieși din cadrele ei.
Dialogul de azi	Ambele Scripturi cheamă la credință, smerenie și pace, nu la rivalitate.

8. Concluzie: “Un singur Cuvânt, în multe limbi”

De-a lungul veacurilor, înțelegerea legăturii dintre Coran și Biblie a parcurs drumul de la rivalitate, când fiecare parte revendica definitivul, la continuitate, când ambele exprimă același plan divin, și apoi la dialog, unde fiecare Scriptură o îmbogățește pe cealaltă. Gânditorii moderni - Cragg, Rahman și Ayoub - converg într-o intuiție adâncă: Cuvântul lui Dumnezeu nu este închis într-o singură limbă și nu aparține unei singure cărți. Răsună mereu din nou în limba fiecărui popor- ebraică, greacă sau arabă. În acest sens, Coranul poate fi înțeles ca ecoul Bibliei în arabă, ca o continuare a revelației Unicului Dumnezeu, care vorbește omenirii de-a lungul întregii ei istorii.

1. Un nou context: teologia interconfesională după conflicte

După secole de rivalitate teologică și neînțelegere reciprocă, lumea modernă, mai ales în lumina războaielor secolului XX, a colonialismului și a globalizării - a ridicat întrebări noi pentru gânditorii religioși:

Pot evreii, creștinii și musulmanii împărtăși o viziune comună asupra revelației divine?

Cum pot fi privite Biblia și Coranul nu ca texte concurente, ci ca lucrări care se luminează reciproc?

Ce înseamnă a mărturisi credința într-un singur Dumnezeu al lui Avraam într-o lume pluralistă?

Acești teologi au început să descrie revelația ca un dialog divin prin istorie, în care fiecare Scriptură este o nouă articulare a aceluiași Cuvânt veșnic.

2. Hans Küng (1928–2021): căutarea unei “etici globale”

a. Unitatea avraamică a credinței

Teologul catolic elvețian Hans Küng este cunoscut pentru formula sa:

“Nu va fi pace între popoare fără pace între religii.”

În lucrările *Islam: trecut, prezent și viitor* (2007) și *Creștinismul și lumea religiilor* (1984), Küng susținea că:

Iudaismul, creștinismul și islamul sunt trei forme ale aceluiași monoteism avraamic;

Fiecare tradiție îl revelează pe același Dumnezeu prin propria istorie și prin propriul profet.

El numea Coranul și Biblia “două revelații ale aceluiași plan divin”.

Küng respingea ideea că Dumnezeu s-ar putea contrazice în diferite Scripturi. Dimpotrivă, revelația are un caracter progresiv: fiecare comunitate religioasă primește Cuvântul potrivit capacității și contextului ei istoric.

“Revelația lui Dumnezeu este una, chiar dacă mijlocirile ei istorice sunt multe.”

b. Proiectul “Eticii globale”

Proiectul lui Küng *Etica globală*, adoptat de Parlamentul Religiilor Lumii, a identificat nucleul moral comun al marilor religii, în special al celor avraamice:

sfințenia vieții,

dreptatea și sinceritatea,

compasiunea și stăpânirea de sine,

respectul reciproc.

Astfel, pentru Küng, Coranul și Biblia sunt însoțitori etici ai omenirii pe drumul către Dumnezeu.

3. Seyyed Hossein Nasr (n. 1933): Coranul ca Slujire a Cuvântului veșnic

Filosoful irano-american Seyyed Hossein Nasr oferă echivalentul musulman al viziunii universale a lui Küng, dar ancorat adânc în mistica tradițională islamică.

a. “Înțelepciunea veșnică”

Viziunea lui Nasr se sprijină pe *Sophia Perennis* - ideea că toate religiile adevărate exprimă o singură înțelepciune divină.

În lucrările *Inima Islamului* și *Knowledge and the Sacred*, el scrie:

“Fiecare revelație este o reflexie a Cuvântului veșnic al lui Dumnezeu într-o anumită limbă și cultură. Coranul este o astfel de reflexie în forma arabă.”

Nasr subliniază că:

Coranul nu neagă Biblia, ci îi confirmă și reînnoiește înțelepciunea;

Revelația este ciclică și plină de milă – Dumnezeu trimite profeți pentru a aminti atunci când omenirea uită;

Islamul este veriga finală a acestui lanț, nu din mândrie, ci ca desăvârșire și aducere-aminte.

b. Coranul și Logosul

Pentru Seyyed Hossein Nasr, Coranul corespunde Logosului; Cuvântul veșnic al teologiei creștine.

Creștinii văd Cuvântul făcut trup; musulmanii văd Cuvântul făcut carte.

Totuși, ambele perspective indică aceeași realitate divină – autodescoperirea lui Dumnezeu prin creație, cuvânt și duh.

“Cuvântul s-a făcut trup în Hristos; s-a făcut carte în Coran - ambele forme aparțin aceluiași Logos veșnic.”

4. Miroslav Volf (n. 1956): fundamentul comun al credinței în “același Dumnezeu”

Teologul croato-american Miroslav Volf, fondator al Centrului pentru Credință și Cultură de la Yale, a contribuit semnificativ la apropierea teologică dintre creștini și musulmani.

a. “Allah: Răspunsul creștin ” (2011)

În această lucrare, Volf afirmă:

“Când musulmanii și creștinii vorbesc despre Dumnezeu, ei se referă la aceeași Ființă – deși o înțeleg diferit.”

El se sprijină pe texte biblice și coranice pentru a sublinia:

existența unui singur Creator, milostiv, drept și transcendent;

moștenirea comună a lui Avraam;

chemarea la iubire față de Dumnezeu și aproapele.

Volf recunoaște diferențele dogmatice serioase (în special privind persoana lui Isus și Treimea), dar insistă: aceste diferențe nu schimbă destinatarii credinței - este același Dumnezeu care a vorbit profeților.

b. Revelația, ca responsabilitate împărtășită

Ideea centrală a lui Volf este că fiecare tradiție religioasă poartă responsabilitate față de cealaltă.

Dacă revelația vine cu adevărat de la Dumnezeu, ea trebuie să conducă la pace, nu la competiție.

Astfel, musulmanii și creștinii sunt gardienii comuni ai monoteismului, chemați împreună să depună mărturie împotriva idolatriei, nedreptății și violenței.

5. Alți gânditori contemporani importanți

Gânditor	Contribuție
Abdulaziz Sachedina	Etician musulman care promovează “umanismul avraamic”, întemeiat pe principiile coranice ale dreptății și milostivirii.
Reza Shah-Kazemi	Afirmă că Biblia și Coranul exprimă fațete complementare ale aceleiași adevăruri transcendente.
David Burrell (teolog catolic)	A analizat modul în care Toma d’Aquino, Averroes și Avicenna împărtășeau o filosofie comună a revelației divine.
Jonathan Sacks (teolog iudeu)	A văzut islamul și creștinismul ca “rivali credincioși” în planul lui Dumnezeu, care extinde legământul dincolo de Israel.

Toți acești gânditori coincid într-un punct:

Revelația este o conversație divină unică, desfășurată printre popoare, Scripturi și epoci.

6. Teologia avraamică comună a revelației

a. Viziunea principală

Teologii avraamici contemporani descriu tot mai des revelația ca o polifonie -o multitudine de voci unite într-o singură melodie.

Fiecare Scriptură dezvăluie propriul motiv în simfonia divină a călăuzirii.

Temă	Înțelegere comună
Dumnezeu	Un singur Creator, milostiv și drept.
Revelația	Dialog continuu: Tora → Evanghelia → Coranul.
Limba	Fiecare Scriptură este Cuvântul întrupat într-o limbă anume.
Profeția	Lanț de amintiri divine, încheiat (pentru musulmani) cu Muhammad și (pentru creștini) cu Hristos.
Scopul	Călăuzirea omenirii spre dreptate, închinare și unitate înaintea lui Dumnezeu.

b. Diferență fără dușmănie

Acești teologi subliniază că diferența nu înseamnă contradicție.

Așa cum spunea Küng:

“Avem revelații diferite, dar același Revelator.”

Nasr adaugă:

“Raze diferite, dar un singur Soare.”

7. Concluzie: revelația ca dialog neîntrerupt

Gânditorii interreligioși contemporani văd Coranul și Biblia ca două oglinzi ale aceleiași lumini divine.

Biblia vestește Cuvântul lui Dumnezeu în ebraică și greacă, prin Israel și Biserică.

Coranul transmite același Cuvânt în arabă, prin Muhammad și *umma*.
Ambele cărți dau mărturie despre același Dumnezeu - Creatorul, Judecătorul și
Răscumpărătorul - care cheamă omenirea la credință, compasiune și dreptate.
Așa cum scria Kenneth Cragg:
“Coranul și Biblia nu sunt două cărți rivale,
ci două capitole ale aceleiași istorii divine.”

1. Educație și “Reflectare asupra Scripturii”

În Marea Britanie, America de Nord și în unele țări din Orientul Mijlociu funcționează
grupuri de Reflectare asupra Scripturii, cercuri în care evrei, creștini și musulmani citesc
Biblia și Coranul alături.

Fiecare participant alege pasaje pe teme comune – creație, dreptate, ospitalitate – și le explică
în lumina propriei credințe.

Astfel de întâlniri au loc la universitățile Cambridge, Georgetown și Virginia; multe școli
islamice și creștine de teologie le-au inclus în programele lor

Scopul acestor întruniri nu este convertirea, ci “înțelegerea prin ascultare atentă”.

Această practică a influențat crearea de cursuri comune de teologie, mai ales în domeniul
construirii păcii și al studiilor interreligioase.

2. Proiecte de Pace și Reconciliere

Programele moderne de pace se sprijină pe adevărul comun celor trei religii: revelația lui
Dumnezeu cere dreptate și milă.

Inițiativa „A Common Word Between Us and You” (din 2007): un grup de savanți musulmani
s-a adresat creștinilor printr-o scrisoare care sublinia două porunci ce unesc ambele tradiții,
iubirea de Dumnezeu și iubirea aproapelui. Liderii creștini au răspuns cu documentul
Centrului Yale pentru Credință și Cultură “*Loving God and Neighbor Together*”.

Centrul lui Miroslav Volf, împreună cu organizații musulmane, dezvoltă această platformă
prin seminare practice în regiuni afectate de conflicte, în Nigeria, Indonezia și în Balcani.
Inițiative locale, precum *Muslim Peacemaker Teams* din Irak și comunitatea *Sant Egidio* din
Italia, îmbină motive coranice și biblice, lucrând la mediere și refacerea încrederii dintre
oameni.

3. Grija față de Creație

Citirea împreună a Genezei 2:15 și a surei 6:165 (“V-am făcut locuitori pe pământ”) îi inspire
pe credincioșii din tradiții diferite să poarte proiecte ecologice comune.

Alianța Religiilor și Conservării (*Alliance of Religions and Conservation*) și programul ONU Faith for Earth colaborează cu organizații musulmane și creștine pentru reîmpădurire, dezvoltarea energiei regenerabile în moschei și biserici și protejarea resurselor de apă. Lucrările lui Seyyed Hossein Nasr despre unitatea ființei (*tawhid*) și creație sunt adesea citate alături de enciclica Papei Francisc *Laudato Si* în declarații interreligioase privind ocrotirea naturii.

4. Etică umanitară și socială

Organizații precum Religions for Peace, Consiliul Mondial al Bisericilor și Islamic Relief Worldwide folosesc limbajul *rahma* (milă) și *agape* (iubire) pentru a coordona ajutorul în dezastre, sprijinul pentru refugiați și lupta împotriva sărăciei.

În apelurile lor comune se aud adesea citate din Coran 5:32 “cine salvează o viață, salvează întreaga omenire” și din Miheia 6:8 “fă dreptate, iubește mila”.

5. Dialog științific și cultural

Forumuri teologice anuale între creștini și musulmani (Vatican – Al-Azhar, luterano-musulmane etc.) analizează cum influențează revelația morala publică, înțelegerea dreptății, relațiile de gen și raportarea la tehnologie.

În multe universități au fost create catedre de studii avraamice, cu proiecte continue de teologie comparată și etică.

6. Tabel concluziv

Sferă	Principiu de bază, izvorât din revelația comună	Exemplu
Educație	“Caută cunoașterea” (Coran 96:1; Proverbe 1:7)	Programele de Reflectare asupra Scripturii
Pace	Iubirea de Dumnezeu și de aproapele	Inițiativa A Common Word
Ecologie	Responsabilitatea pentru creație	Proiectele Faith for Earth
Ajutor umanitar	Sfințenia vieții umane	Misiuni interreligioase de ajutor
Știință și cultură	Înțelepciunea ca dar comun	Forumuri Vatican - Al-Azhar

7. Concluzie

Teologia avraamică comună a revelației, aflată astăzi în plină formare, trăiește nu doar în lucrările teologilor, ci și în sălile de curs ale universităților, în taberele de refugiați, în programele ecologice și în misiunile umanitare.

Ea privește Biblia și Coranul ca două chemări armonice la slujirea Unicului Creator, vindecând lumea Sa și transformând veacuri de rivalitate în cooperare întemeiată pe iubire și dreptate.

Apologeții musulmani, apelând la Biblie pentru a-și clarifica propria înțelegere a islamului, reinterpretează astfel mesajul coranic, opunându-se stărnirii și închiderii porților *ijtihad*-ului, reflecția teologică creatoare. Această reînnoire a născut și forme instituționale, precum

Semiluna Roșie, creată după modelul Crucii Roșii, și alte organizații de întraajutorare.

Se poate vorbi despre o mișcare ce apropie islamul și creștinismul, nu ca amestec de credințe, ci în spiritul dialogului și al slujirii comune. Tot mai des au loc conferințe, mese rotunde și mici inițiative comune, unde credința devine limbaj al colaborării.

Păcatul Bisericii a fost că prea mult timp s-a întors de la islam, refuzând dialogul serios, cooperarea și cuvântul spus cu iubire.

Dar misiunea rămâne inima chemării creștine. Este chemarea fiilor lui Avraam de a-și împărtăși unii altora lumina pe care fiecare a primit-o de la Dumnezeu.